

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την επίτευξη αειφόρου γεωργικού προτύπου για την Ευρώπη μέσω της μεταρρυθμισμένης κοινής γεωργικής πολιτικής — μεταρρύθμιση στον τομέα της ζάχαρης»

COM(2004) 499 τελικό

(2005/C 157/19)

Στις 15 Ιουλίου 2004, η Επιτροπή αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει γνωμοδότηση σχετικά με την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 16 Νοεμβρίου 2004 (εισηγητής: ο κ. BASTIAN, και συνεισηγητής: ο κ. STRASSER).

Κατά την 413η σύνοδο ολομέλειας της 15ης και 16ης Δεκεμβρίου 2004 (συνεδρίαση της 15ης Δεκεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 137 ψήφους υπέρ, 21 ψήφους κατά και 11 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1 Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 21 χώρες παράγουν ζάχαρη από ζαχαρότευτλα. Στα υπερπόντια εδάφη της Γαλλίας καθώς και στην Ισπανία, αν και σε μικρό ποσοστό, παράγεται ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο (280 000 τόνους). Συνολικά, η ετήσια ευρωπαϊκή παραγωγή ζάχαρης κυμαίνεται από 17 έως 20 εκατομμύρια τόνους ενώ η ετήσια κατανάλωση εκτιμάται σε 16 εκατομμύρια τόνους.

1.2 Τα ζαχαρότευτλα χρησιμοποιούνται για αμειψισπορά και καλλιεργούνται σε 2,2 εκατομμύρια εκτάρια από 350 000 γεωργούς (δηλαδή λίγο περισσότερο από 6 εκτάρια κατά μέσο όρο, ανά παραγωγό). Μεταποιούνται σε περίπου 200 εργοστάσια παραγωγής ζάχαρης τα οποία απασχολούν άμεσα σχεδόν 60 000 εργαζόμενους.

1.3 Στην Ευρωπαϊκή Ένωση παράγονται επίσης 500 000 τόνοι ισογλυκόζης και 250 000 τόνοι σιροπιού ινουλίνης και λειτουργεί βιομηχανία διύλισης ακατέργαστης ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο (κατά μεγάλο μέρος, 1,5 εκατ. τόνοι, εισαγόμενης από τις χώρες ΑΚΕ⁽¹⁾).

1.4 Στον τομέα της ζάχαρης, της ισογλυκόζης και του σιροπιού ινουλίνης, το καθεστώς των ποσοστώσεων παραγωγής που προκύπτει από τον κανονισμό 1785/81 έχει ανανεωθεί πολλές φορές. Η τελευταία ανανέωση έγινε το 2001. Αφορά τις πέντε περιόδους εμπορίας 2001/2002 έως 2005/2006. Ο κανονισμός αυτός φέρει τον αριθμό 1260/2001 και παρουσιάζει, σε σχέση με τον προηγούμενο κανονισμό, κάποιες τροποποιήσεις όπως τον καθορισμό των τιμών έως τις 30 Ιουνίου 2006, την κατάργηση του καθεστώτος αποθεματοποίησης, την κατάργηση της χρηματοδότησης των εξόδων αποθεματοποίησης της μεταφερόμενης ζάχαρης, τη μείωση

των ποσοστώσεων κατά 115 000 τόνους και την ανάληψη από τους καλλιεργητές ζαχαρότευτλων και τις βιομηχανίες ζάχαρης του συνόλου των επιστροφών κατά την παραγωγή που χορηγούνται στη χημική βιομηχανία.

1.5 Στις 14 Ιουλίου 2004 η Επιτροπή παρουσίασε μία ανακοίνωση για τη μεταρρύθμιση στον τομέα της ζάχαρης που αποσκοπεί να συμπληρώσει το πρότυπο της αειφόρου ευρωπαϊκής γεωργίας [COM (2004) 499 τελικό].

1.6 Στο έγγραφο αυτό η Επιτροπή προτείνει την ριζική τροποποίηση του κανονισμού για τη ζάχαρη, τις τιμές και τις ποσοστώσεις από την 1η Ιουλίου 2005 και προτίθεται, ενδεχομένως, να προβεί σε νέες προτάσεις σχετικά με τις ποσοστώσεις και τις τιμές το 2008. Με τον τρόπο αυτό η Επιτροπή θέλει να εντάξει το καθεστώς της ζάχαρης στη λογική της μεταρρύθμισης της ΚΠΠ, να καταστήσει την ευρωπαϊκή αγορά ζάχαρης λιγότερο ελκυστική στις εισαγωγές, να μειώσει αισθητά τις εξαγωγές υπαγόμενης σε ποσοστώσεις ζάχαρης και να καταργήσει τις επιστροφές κατά την παραγωγή για τη ζάχαρη που πωλείται στη χημική βιομηχανία.

1.7 Η Επιτροπή προτείνει τη συγχώνευση των ποσοστώσεων Α και Β σε μία ενιαία ποσόστωση και τη μείωση των ποσοστώσεων ζάχαρης κατά 1,3 εκατομ. τόνους ακολουθούμενη από τρεις ετήσιες γραμμικές μειώσεις κατά 0,5 εκατ. τόνους/έτος, (δηλαδή η σωρευτική μείωση της ποσόστωσης παραγωγής να φθάσει τα 2,8 εκατομ. τόνους ή το 16 %).

1.8 Παράλληλα με αυτή τη μείωση των ποσοστώσεων ζάχαρης, η Επιτροπή προτείνει την αύξηση των ποσοστώσεων ισογλυκόζης κατά 100 000 τόνους για περίοδο τριών ετών (δηλαδή αύξηση 60 %) και τη διατήρηση των ποσοστώσεων της ινουλίνης.

(¹) ΑΚΕ : αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, που έχουν υπογράψει το Πρωτόκολλο για τη ζάχαρη και τη Συμφωνία του Κοτονού.

1.9 Προκειμένου να διασφαλιστεί η απαραίτητη αναδιάρθρωση του τομέα της ζάχαρης, η Επιτροπή προτείνει την ελεύθερη μεταφορά ποσοτώσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Προβλέπει επίσης τη δυνατότητα συγχρηματοδότησης με τα κράτη μέλη ενίσχυσης 250 ευρώ ανά τόνο ποσόστωσης ζάχαρης στα εργοστάσια ζάχαρης που δεν θα καταφέρουν να παραχωρήσουν τις ποσοτώσεις τους και που θα εγκαταλείψουν την παραγωγή ζάχαρης. Η ενίσχυση αυτή αποσκοπεί στην κάλυψη των δαπανών για την επανόρθωση της κατάστασης του περιβάλλοντος και την τήρηση των υποχρεώσεων έναντι των εργαζομένων.

1.10 Η Επιτροπή προτείνει την ιδιωτική αποθεματοποίηση⁽¹⁾ και την υποχρεωτική μεταφορά της υπαγόμενης σε ποσοτώσεις ζάχαρης σε αντικατάσταση του καθεστώτος παρέμβασης και του μηχανισμού αποχαρακτηρισμού που χρησιμοποιούν για την εγγύηση των τιμών με την ισορροπία της αγοράς και την τήρηση των δεσμεύσεων προς τον ΠΟΕ.

1.11 Σχετικά με τις τιμές, η Επιτροπή προτείνει την αντικατάσταση της τιμής παρέμβασης της ζάχαρης από μία τιμή αναφοράς που θα χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της ελάχιστης τιμής που πρέπει να τηρείται κατά τις εισαγωγές από τις χώρες ΑΚΕ και τις ΛΑΧ (Λιγότερο Αναπτυγμένες Χώρες) καθώς και για την ενεργοποίηση μέτρων ιδιωτικής αποθεματοποίησης και μεταφοράς των πλεονασματικών ποσοτήτων στο επόμενο έτος. Οι θεσμικές τιμές στήριξης θα μειωθούν σε δύο στάδια. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή προτείνει μία τιμή αναφοράς 506 ευρώ ανά τόνο λευκής ζάχαρης για τις περιόδους 2005/2006 και 2006/2007 και 421 ευρώ ανά τόνο για την περίοδο 2007/2008 έναντι της σημερινής τιμής παρέμβασης 631,9 ευρώ ανά τόνο και της σταθμισμένης τιμής αγοράς Α+Β που εκτιμά σε 655 ευρώ.

1.11.1 Παράλληλα, η ελάχιστη σταθμισμένη τιμή των υπαγόμενων σε ποσοτώσεις ζαχαρότευτλων Α+Β από 43,6 ευρώ ανά τόνο σήμερα θα μειωθεί σε 32,8 ευρώ ανά τόνο τις περιόδους εμπορίας 2005/2006 και 2006/2007 (- 25 %) και 27,4 ευρώ ανά τόνο την περίοδο 2007/2008 (- 37 %). Η τιμή βάσης των ζαχαρότευτλων σήμερα είναι 47,67 ευρώ ανά τόνο. Η ΕΟΚΕ κατανοεί ότι η μείωση των τιμών θα είναι μεγαλύτερη σε ορισμένα κράτη μέλη απ' ό,τι σε άλλα, επειδή διαφέρει η αναλογία ποσοτώσεων Α και Β. Με βάση τη συμφωνία «όλα εκτός από όπλα», από το 2009 και μετά θα εισέλθει στην ευρωπαϊκή αγορά ζάχαρη από 49 λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, σε τιμές ευρωπαϊκής αγοράς και χωρίς την επιβολή ποσοτώσεων.

1.11.2 Η απώλεια εισοδήματος που θα προκύψει από τη μείωση της σταθμισμένης τιμής των υπαγόμενων σε ποσοτώσεις ζαχαρότευτλων θα αντισταθμιστεί, κατά την άποψη της Επιτροπής κατά 60 % από μία άμεση στήριξη του εισοδήματος (σύμφωνα με τους κανόνες της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ του 2003).

1.11.3 Η Επιτροπή υπολογίζει το δημοσιονομικό κόστος της άμεσης στήριξης του εισοδήματος των παραγωγών σε 895 εκατομ. ευρώ για τις περιόδους 2005/2006 και 2006/2007 και σε 1,340 δις ευρώ το έτος από την περίοδο 2007/2008.

⁽¹⁾ Η ιδιωτική αποθεματοποίηση επιτρέπει την προσωρινή απόσυρση από την αγορά μιας ορισμένης ποσότητας ζάχαρης, χωρίς αυτό να συνεπάγεται μείωση της ποσόστωσης. Υποχρεωτική μεταφορά σημαίνει αποθεματοποίηση και μεταφορά μιας ορισμένης ποσότητας ζάχαρης της ποσόστωσης της συγκομιδής n προς τη συγκομιδή n+1 με αντιστοιχία μείωση των ποσοτώσεων της συγκομιδής n+1.

1.12 Η Επιτροπή προτείνει την κατάργηση του καθεστώτος των επιστροφών κατά την παραγωγή για τη χημική και τη φαρμακευτική βιομηχανία⁽²⁾ και τους επιτρέπει να προμηθεύονται ζάχαρη Γ, όπως ο τομέας της αλκοόλης και των ζυμών.

1.13 Όσον αφορά το προτιμησιακό καθεστώς των σχέσεων με τους προμηθευτές ζάχαρης από τις χώρες ΑΚΕ, η Επιτροπή προτείνει τη διατήρηση του «Πρωτοκόλλου ΑΚΕ για τη ζάχαρη» που χαρακτηρίζεται από ποσοτώσεις εισαγωγής αλλά με μείωση της τιμής εγγύησης παράλληλα με τη μείωση τις τιμής των ζαχαρότευτλων. Για να προσαρμοστούν δε στις νέες συνθήκες, προτείνει την έναρξη διαλόγου με τις χώρες ΑΚΕ στη βάση ενός σχεδίου δράσης που θα υποβληθεί τέλη του 2004.

1.13.1 Προτείνει επίσης να καταργηθεί η ενίσχυση για το ραφιναρίσμα της ζάχαρης των χωρών ΑΚΕ και των Υπερπόντιων Διαμερισμάτων και να εξαλειφθεί με τον καιρό η έννοια «των μέγιστων αναγκών εφοδιασμού».

1.14 Για τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες η Επιτροπή δεν προβαίνει σε καμιά πρόταση για την ποσοτική διαχείριση των εισαγωγών. Όσον αφορά την τιμή εισαγωγής ζάχαρης από τις χώρες αυτές, ζητά την τήρηση της ελάχιστης τιμής ΑΚΕ. Για τα Βαλκάνια, η Επιτροπή προβλέπει τη διαπραγματεύση ποσόστωσης εισαγωγών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επισημαίνει ότι λόγω:

- της πρωτοβουλίας «Όλα εκτός από όπλα» του 2001 που απευθύνονταν στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, οι συνέπειες της οποίας στον τομέα της ζάχαρης δεν είχαν υπολογιστεί σωστά τότε από την Επιτροπή,
- της γενικότερης τάσης ανοίγματος της ευρωπαϊκής γεωργικής αγοράς λόγω των διαπραγματεύσεων στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου,
- των κινδύνων που απειλούν τις ευρωπαϊκές εξαγωγές ζάχαρης, λόγω της ομάδας του ΠΟΕ για τη ζάχαρη και του γύρου των διαπραγματεύσεων της Ντόχα

⁽²⁾ Ο κανονισμός 1265/2001 προβλέπει την χορήγηση επιστροφής στην παραγωγή (με στόχο να μειωθεί η διαφορά ανάμεσα στην τιμή παρέμβασης της ζάχαρης και της τιμής στην παγκόσμια αγορά) για τις ποσότητες ζάχαρης και ισογλυκόζης των ποσοτώσεων που χρησιμοποιούνται στη χημική και φαρμακευτική βιομηχανία (περίπου 400 000 τόνοι το έτος).

— και της μεταρρύθμισης της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής,

καθίσταται αναγκαία η τροποποίηση και η προσαρμογή της Κοινής Οργάνωσης της Αγοράς (ΚΟΑ) ζάχαρης που για 35 έτη λειτουργήσε καλά. Δεν πρόκειται συνεπώς για την αξιολόγηση της αναγκαιότητας της μεταρρύθμισης αλλά για την εξέταση της μορφής που πρέπει να έχει, της εμβέλειάς της και της ημερομηνίας εφαρμογής της.

2.2 Η Επιτροπή τάσσεται υπέρ της «ριζικής αναθεώρησης του κανονισμού για τη ζάχαρη» και αιτιολογεί την πρότασή της, υπογραμμίζοντας ότι το ισχύον σύστημα δέχεται επικρίσεις για **«έλλειψη ανταγωνισμού, πρόκληση στρεβλώσεων στην αγορά, υψηλές τιμές όσον αφορά τους καταναλωτές και τους χρήστες καθώς και τις επιδράσεις του στη διεθνή αγορά, ιδίως σε σχέση με τις αναπτυσσόμενες χώρες»**. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την λύπη της που η Επιτροπή στηρίζεται σε γενικές επικρίσεις χωρίς να τις επαληθεύει με σοβαρές μελέτες. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει εν προκειμένω τη γνωμοδότησή της 30ής Νοεμβρίου 2000 ⁽¹⁾.

2.3 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η πρόταση της Επιτροπής επισπεύδει τις διεθνείς προθεσμίες και υπονομεύει την εντολή για διαπραγματεύσει στον ΠΟΕ, πράγμα που στερείται λογικής και είναι επιζήμιο για την υπεράσπιση των νόμιμων συμφερόντων της ευρωπαϊκής οικονομίας στον τομέα ζάχαρης και των προμηθευτών που έχει με προτιμησιακό καθεστώς. Επιπλέον με την επίσπευση αυτή η Επιτροπή δεν έχει πλέον τη δυνατότητα να διευθετήσει το θέμα της ζάχαρης εκτός ποσοστώσεων.

2.4 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για τις συνέπειες της προτεινόμενης μείωσης των τιμών και των ποσοστώσεων στην παραγωγή ζαχαρότευτλων και ζάχαρης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο εισόδημα πολλών οικογενειακών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, στη βιωσιμότητα των βιομηχανικών και εμπορικών δραστηριοτήτων στον τομέα της ζάχαρης, στην απασχόληση στη βιομηχανία επεξεργασίας της ζάχαρης και στον αγροτικό τομέα, και στην πολυλειτουργικότητα, ιδίως στις μειονεκτικές και απόμακρες περιοχές καθώς και στα νέα κράτη μέλη στα οποία απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις για την αναδιάρθρωση. Αμφιβάλει κατά πόσο οι προτάσεις της Επιτροπής σέβονται το ευρωπαϊκό γεωργικό πρότυπο, την πολυλειτουργικότητα και την αρχή της αειφορίας, όπως αυτή έχει οριστεί ομόφωνα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου, τον Δεκέμβριο του 1997 ⁽²⁾. Θεωρεί, επίσης ότι η πρόταση αναθεώρησης του κανονισμού είναι αντίθετη προς τη στρατηγική της Λισαβώνας, η οποία στοχεύει ρητά στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

2.5 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να μελετήσει εξονυχιστικά σε ποιες περιοχές θα κινδυνεύσει η παραγωγή ζαχαρότευτλων και η βιομηχανία επεξεργασίας ζάχαρης και πόσες θέσεις εργασίας απειλούνται άμεσα ή έμμεσα στον αγροτικό και στον βιομηχανικό τομέα συνολικά. Στην εκτίμηση του αντίκτυπου που παρουσίασε πέρυσι η Επιτροπή δεν υπάρχουν οι απαραίτητες πληροφορίες.

⁽¹⁾ ΕΕ C 116 της 20ής Απριλίου 2001, σ. 113-115, γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της ζάχαρης: «Η ΟΚΕ ζητεί εξάλλου να συμμετέχει στις μελέτες που η Επιτροπή προτίθεται να ξεκινήσει για να αναλυθούν κυρίως οι επικρίσεις που έχουν γίνει στην ΚΟΑ ζάχαρης, η συγκέντρωση στην βιομηχανία επεξεργασίας τροφίμων και η μεταβιβασιμότητα των αλλαγών τιμής μεταξύ του παραγωγού και των καταναλωτών.»

⁽²⁾ Συμπεράσματα της Προεδρίας : SN 400/97, σελίδα 14, της 13.12.1997

2.6 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η μεταρρύθμιση που επέλεξε η Επιτροπή και η οποία συνίσταται στην ισορροπία της αγοράς μέσω της μείωσης των τιμών δεν θα μπορέσει να επιτύχει τον στόχο της. Επίσης, η επιλογή αυτή δεν εξασφαλίζει τη διατήρηση μακροπρόθεσμα της σταθερότητας της καλλιέργειας ζαχαρότευτλων και της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ζάχαρης και δεν τηρεί τις δεσμεύσεις της Ευρώπης έναντι των αναπτυσσόμενων χωρών που της προμηθεύουν ζάχαρη με προνομιακό καθεστώς. Πράγματι, οι μειώσεις αυτές θα αφανίσουν πολλούς παραγωγούς των ευρωπαϊκών και των αναπτυσσόμενων χωρών και θα αποδυναμώσουν σημαντικά όσους παραγωγούς επιβιώσουν. Ταυτόχρονα, νέα μερίδια της παγκόσμιας αγοράς θα δοθούν στη Βραζιλία η οποία από τα έτη 2008/2009 θα μπορεί να εξαγει έμμεσα συνεχώς αυξανόμενα φορτία ζάχαρης προς την Ευρώπη μέσω των συμφωνιών SWAP ⁽³⁾ («τριγωνικές συναλλαγές») με τις Λιγότερο Αναπτυγμένες Χώρες, χωρίς κανένα όφελος για την γεωργική και κοινωνική ανάπτυξή τους.

2.7 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι μόνον μερικές χώρες, και βασικά η Βραζιλία, θα ωφεληθούν από τη μεταρρύθμιση αυτή της ΚΟΑ Ζάχαρης. Εν προκειμένω επισημαίνει ότι παραγωγή ζάχαρης της Βραζιλίας, που στηρίζεται ευρέως από την πολιτική για τη βιοαιθανόλη και από τη νομισματική πολιτική, πραγματοποιείται σε κοινωνικά, περιβαλλοντικά και από άποψη ιδιοκτησίας απαράδεκτες συνθήκες που εξηγούν όμως το πολύ χαμηλό κόστος παραγωγής της Βραζιλίας και κατά συνέπεια τις χαμηλές τιμές στην παγκόσμια αγορά.

2.8 Συνεπώς η ΕΟΚΕ δεν κατανοεί τη στάση της Επιτροπής να μην διαπραγματευτεί τις ποσοστώσεις προτιμησιακών εισαγωγών με τις ΛΑΧ, όπως εξάλλου το ζητούν. Τούτο θα ικανοποιούσε περισσότερο τα συμφέροντα των αναπτυσσόμενων και των φτωχότερων χωρών, και θα συνέβαλε στον ισόρροπο εφοδιασμό της αγοράς και σε τιμές λογικές για την Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στη θεμελιώδη αντίφαση στην οποία βρίσκεται η Επιτροπή η οποία, αφενός, αιτιολογεί τη ριζική μεταρρύθμιση της ΚΟΑ Ζάχαρης με την πρωτοβουλία «όλα εκτός από όπλα» και, αφετέρου, αρνείται να ικανοποιήσει το αίτημα των ΛΑΧ να έχουν προτιμησιακό καθεστώς ποσοστώσεων. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι επείγοντως αναγκαίο να ορισθούν ποσοστώσεις για τις εισαγωγές από τα Βαλκάνια.

2.9 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η προτεινόμενη μείωση των τιμών και των ποσοστώσεων υπερβαίνουν την εντολή του ΠΟΕ και αποτελούν σημαντικό βήμα προς την πλήρη ελευθέρωση της αγοράς της ζάχαρης. Τούτο δεν παρέχει βιώσιμες προοπτικές στους καλλιεργητές ζαχαρότευτλων, στους εργαζόμενους στον τομέα της ζάχαρης και στους καταναλωτές των ευρωπαϊκών χωρών, αντιθέτως με τα όσα ισχυρίζεται η Επιτροπή.

⁽³⁾ Στη συγκεκριμένη περίπτωση πρόκειται για πώληση ζάχαρης από τη Βραζιλία προς μια λιγότερο αναπτυγμένη χώρα, κατανάλωση της εισαγόμενης αυτής ζάχαρης στη λιγότερο αναπτυγμένη χώρα και πώληση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση της ποσότητας ζάχαρης της χώρας αυτής ανάλογης προς την ποσότητα ζάχαρης που αντικατέστησε με την εισαγόμενη από τη Βραζιλία ζάχαρη.

2.10 Η ΕΟΚΕ δεν συµµερίζεται την άποψη της Επιτροπής σύµφωνα µε την οποία η σηµαντική µείωση των τιµών της ζάχαρης θα ωφελήσει βασικά τους καταναλωτές⁽¹⁾. Όπως και κατά τις προηγούµενες µεταρρυθµίσεις, αυτή η µείωση των τιµών της πρώτης ύλης δεν γίνεται σχεδόν καθόλου αντιληπτή στην αγορά. Τούτο ισχύει κυρίως για τα µεταποιηµένα προϊόντα όπως οι λεµονάδες και τα ζαχαρώδη προϊόντα (το 75 % της ζάχαρης καταναλώνεται στην Ευρώπη µε τη µορφή µεταποιηµένων προϊόντων). Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να παρακολουθεί προσεκτικά τον αντίκτυπο της µεταρρύθµισης στις τιµές των ζαχαρωδών προϊόντων.

2.11 Η ΕΟΚΕ συµµερίζεται τις ανησυχίες των χωρών ΑΚΕ για τον αρνητικό αντίκτυπο των προτάσεων µεταρρύθµισης στο εισόδηµα και στην απασχόληση όσων εργάζονται στους άµεσα συνδεδεµένους οικονοµικούς τοµείς καθώς και στην κοινωνική ισορροπία και στις προοπτικές ανάπτυξης των εν λόγω τοµέων.

2.12 Η ΕΟΚΕ γνωρίζει τους κινδύνους που απειλούν τις ευρωπαϊκές εξαγωγές ζάχαρης. Δεν µπορεί συνεπώς να καταλάβει πώς η προγραµµατισµένη από την Επιτροπή µείωση των ποσοστώσεων µεταξύ 2005 και 2009 οδηγεί σε µείωση των εξαγωγών µε µεγαλύτερες από τις αναγκαίες επιστροφές εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση χάσει το πάνελ που την φέρνει αντιµέτωπη µε τη Βραζιλία, την Αυστραλία και την Ταϊλάνδη. Φρονεί αντιθέτως ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, µέσω µιας προσαρµοσµένης ρύθµισης, θα µπορούσε να διατηρήσει όλες τις δυνατότητες εξαγωγών που απαιτεί και τις οποίες της αναγνωρίζουν διεθνείς συµφωνίες, και να προτείνει συνεπώς µικρότερη µείωση των ποσοστώσεων.

2.13 Φρονεί επίσης ότι ως αντάλλαγμα των πρωτοβουλιών αυτών όσον αφορά τις εξαγωγές και τις εισαγωγές, πρωτοβουλίες που οδηγούν σε περιορισµό των δυνατοτήτων για τους ευρωπαίους παραγωγούς, η Επιτροπή οφείλει να προτείνει µέτρα για τη διασφάλιση εναλλακτικών ευκαιριών κυρίως στον τοµέα των βιοκαυσίµων.

2.14 Η ΕΟΚΕ εκτιµά γενικά ότι η Επιτροπή δεν υπολόγισε σωστά τον αντίκτυπο της πρότασής της που οδηγεί σε µαζική µεταφορά πόρων του γεωργικού και µεταποιητικού τοµέα της Ευρώπης και των αναπτυσσόµενων χωρών προς τους µεγάλους διεθνείς οµίλους επιχειρήσεων τροφίµων και διανοµής και που, ταυτόχρονα, κατακερµατίζει ένα σηµαντικό τµήµα της ευρωπαϊκής βιοµηχανίας ζάχαρης και των χωρών ΑΚΕ προς αποκλειστικό σχεδόν όφελος των µεγάλων οικογενειών που κυριαρχούν στην παραγωγή ζάχαρης της Βραζιλίας, συχνά χωρίς να διασφαλίζεται ο σεβασµός των ανθρωπίνων δικαιωµάτων στην εργασία (Διακήρυξη της ΔΟΕ για τις Θεµελιώδεις Αρχές και τα Δικαιώµατα στην εργασία του Ιουνίου 1998⁽²⁾) ή η βιωσιµότητα (αποψίλωση του δάσους του Αµαζόνιου). Φρονεί ότι η πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά θα πρέπει να υπόκειται σε ορισµένους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς όρους.

(1) Βλέπε ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2004)499 τελικό, αρχή σηµείου 3.2. «Οικονοµικές επιπτώσεις».

(2) «Διακήρυξη της ΔΟΕ για τις Θεµελιώδεις Αρχές και τα Δικαιώµατα στην εργασία» που ενέκρινε η Διεθνής Διάσκεψη Εργασίας κατά τη 86η σύνοδό της στις 18 Ιουνίου 1998.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ υπογραµµίζει ότι ο κανονισµός 1260/2001, που υιοθέτησε οµόφωνα το Συµβούλιο, ισχύει έως την 1η Ιουλίου 2006 και χρησίµευσε ως βάση διαπραγµάτευσης για την ένταξη των δέκα νέων κρατών µελών. Αδυνατεί συνεπώς να κατανοήσει την Επιτροπή που προτείνει η µεταρρύθµιση να πραγµατοποιηθεί την 1η Ιουλίου 2005 χωρίς αυτό να είναι απαραίτητο. Εξάλλου, οι γεωργοί έχουν ήδη οργανώσει τις αµειψισπορές τους για την περίοδο 2005/2006 και πραγµατοποιούν ήδη σε ορισµένες ευρωπαϊκές χώρες τη φθινοπωρινή σπορά ζαχαρότευτλων. Επίσης, από το 2001, έχουν πραγµατοποιηθεί πολλές επενδύσεις σε γεωργικό και βιοµηχανικό επίπεδο σύµφωνα µε τον Κανονισµό 1260/2001 και έως τη λήξη του.

3.2 Η ΕΟΚΕ ζητά συνεπώς ο νέος κανονισµός για τη ζάχαρη να εφαρµοστεί το νωρίτερο από 1ης Ιουλίου 2006. Εάν δεν γίνει αυτό, οι ενδιαφερόµενοι επαγγελµατικοί κύκλοι και τα νέα κράτη µέλη θα θεωρήσουν, και δικαίως, ότι υπάρχει απώλεια της αρχής της δικαιολογηµένης εµπιστοσύνης.

3.3 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η πρόταση της Επιτροπής αφήνει να συνεχιστεί η ΚΟΑ πέρα από το 2008 ενώ ο τοµέας ζαχαρότευτλων-ζάχαρης χρειάζεται προβλέψεις για τις αναγκαίες αναδιαρθρώσεις και επενδύσεις. Ζητά λοιπόν από την Επιτροπή να προτείνει έναν κανονισµό που να ισχύει από την 1η Ιουλίου 2006 έως τις 30 Ιουνίου 2012, πράγµα που αντιστοιχεί στην προθεσµία της ανανεωµένης ΚΓΠ.

3.4 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώµης ότι η Επιτροπή δεν αιτιολογεί τη µαζική µείωση των θεσµικών τιµών (κατά 33 % για τη ζάχαρη και κατά 37 % για τα ζαχαρότευτλα, σε δύο στάδια). Από υπολογισµούς όµως που µπορούν να επαληθευτούν προκύπτει ότι µία µείωση της τάξης του 20 % αρκεί για την αντιµετώπιση των νέων περιορισµών που αναµένονται από τον ΠΟΕ. Η ΕΟΚΕ επιθυµεί η Επιτροπή να µείνει σε αυτόν τον αριθµό. Από την άλλη πλευρά ζητά από την Επιτροπή να λάβει υπόψη την επιθυµία των ΛΑΧ να διαπραγµατευτούν προτιµησιακές ποσοστώσεις διότι τούτο θα µειώσει σηµαντικά, τα επόµενα χρόνια, την πίεση που ασκείται στην ευρωπαϊκή αγορά ζάχαρης και οι ΛΑΧ θα αποκτήσουν ικανοποιητικούς όρους εξαγωγών.

3.5 Η ΕΟΚΕ καταγγέλλει την αδυναµία των µέσων διαχείρισης της αγοράς που προτείνει η Επιτροπή προς αντικατάσταση της παρέµβασης. Είναι βέβαιο ότι η ιδιωτική αποθεµατοποίηση και η υποχρεωτική µεταφορά δεν διασφαλίζουν την προσαρµογή της τιµής στην αγορά στην τιµή αναφοράς.

3.6 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η πρόταση της Επιτροπής όσον αφορά την αποζημίωση της απώλειας εισοδήματος που θα υποστούν οι παραγωγοί με τη θέσπιση άμεσης ενίσχυσης. Υπογραμμίζει, ωστόσο, ότι μικρότερη μείωση των τιμών ή ο περιορισμός της μείωσης μόνο στο πρώτο στάδιο θα συμβάλει στο συνδυασμό οικονομίας στον προϋπολογισμό και αύξησης του συντελεστή αποζημίωσης, παραμένοντας ωστόσο εντός των ορίων των διαθέσιμων οικονομικών πόρων. Διευκρινίζεται για τον τρόπο ορθής και πρακτικής κατανομής στα κράτη μέλη ώστε να διασφαλιστεί ότι η ενίσχυση θα φτάσει πράγματι τους γεωργούς που αντιμετωπίζουν μείωση ή απώλεια του εισοδήματος τους από ζαχαρότευτλα. Με βάση το παράδειγμα των μέτρων που προβλέπει για το γάλα η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ του 2003, θα ήταν σκόπιμο, κατά την κατανομή των αντισταθμιστικών ενισχύσεων να λαμβάνεται υπόψη η τιμή αναφοράς που χορηγήθηκε στους γεωργούς κατά τα τελευταία δύο έτη, πριν από την έναρξη της ισχύος του νέου κανονισμού. Η ΕΟΚΕ επιμένει στην αναγκαιότητα διασφάλισης της διάρκειας αυτών των ενισχύσεων και διατήρησης του προϋπολογισμού για τη ζάχαρη.

3.7 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι εάν, αποδειχτεί αναγκαία η μείωση των ποσοστώσεων, θα πρέπει να περιοριστεί στο απαραίτητο και να εφαρμοστεί στη ζάχαρη και στα προϊόντα που την ανταγωνίζονται και υπόκεινται στο καθεστώς των ποσοστώσεων και με την ίδια αναλογία. Η προτεινόμενη από την Επιτροπή αύξηση της ποσότητας ισογλυκόζης δεν είναι δίκαιη διότι οδηγεί την Επιτροπή να αυξήσει τη μείωση των ποσοστώσεων ζάχαρης εις βάρος των καλλιεργητών ζαχαρότευτλων και της βιομηχανίας ζάχαρης.

3.7.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η απόφαση για τη απαραίτητη έκταση κάθε ενδεχόμενης μείωσης των ποσοστώσεων θα πρέπει να ληφθεί μόνο μετά από εξονυχιστική έρευνα εκ μέρους της Επιτροπής και με τη συνεκτίμηση των διαρθρωτικών προκλήσεων, των ενδεχόμενων παύσεων της παραγωγής ζάχαρης εντός ποσοστώσεων, των αναμενόμενων επιπτώσεων που θα έχουν οι συμφωνίες του ΠΟΕ και τα αποτελέσματα της έκκλησης της ειδικής ομάδας ΠΟΕ στην πράξη για την παραγωγή ζάχαρης εντός και εκτός ποσοστώσεων καθώς και για τις εμπορικές ροές ζάχαρης μεταξύ της ΕΕ και των τρίτων χωρών.

3.7.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν επαρκή περιθώρια ώστε να διαχειρίζονται εσωτερικά τις περικοπές ποσοστώσεων, τόσο για τη ζάχαρη όσο και για τα ζαχαρότευτλα, με τη συνεκτίμηση των συμφερόντων όλων των ενδιαφερομένων και σύμφωνα με κριτήρια όπως η δίκαια κατανομή και η κοινωνική ωφέλεια. Ως εκ τούτου, ζητά από την Επιτροπή να διευκρινίζεται η δυνατότητα αυτή στις προτάσεις μεταρρύθμισης και στα νομοθετικά κείμενα.

3.8 Η κατάργηση των επιστροφών κατά την παραγωγή για την προμήθεια υπαγόμενης σε ποσόστωση ζάχαρης στη χημική και φαρμακευτική βιομηχανία θα έχει επίσης αρνητικό αποτέλεσμα στο επίπεδο των ποσοστώσεων και θα συμβάλει στην εμφάνιση ενός παράγοντα κινδύνου για τους μελλοντικούς όρους εφοδιασμού σε ζάχαρη των βιομηχανιών αυτών. Η ΕΟΚΕ ζητά συνεπώς τη διατήρηση των κανονισμών που ισχύουν σήμερα.

3.9 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, οι μεταφορές ποσοστώσεων, κυρίως διασυνοριακές, ενδέχεται να εμποδίσουν τη διατήρηση μιας αποδο-

τικής καλλιέργειας ζαχαρότευτλων σε πολυάριθμες περιοχές, με επίζημιες οικονομικές συνέπειες για τις οικογένειες που ασχολούνται με την καλλιέργεια ζαχαρότευτλων και για την απασχόληση, με αρνητικές οικολογικές συνέπειες στο επίπεδο των εκπεριτροπής καλλιεργειών καθώς και με αρνητικές συνέπειες στην γεωργική αγορά των καλλιεργειών αντικατάστασης. Η ΕΟΚΕ ζητά να παραμείνει ο έλεγχος της διαχείρισης των ποσοστώσεων στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και κάθε απόφαση σχετικά με την αναδιάρθρωση να αποτελεί προηγουμένως αντικείμενο διεπαγγελματικής συμφωνίας.

3.9.1 Αντί για ένα εμπόριο ποσοστώσεων, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Επιτροπή θα πρέπει να μελετήσει τη σύσταση ενός ευρωπαϊκού ταμείου αναδιάρθρωσης της βιομηχανίας ζάχαρης το οποίο θα λαμβάνει υπόψη κυρίως τις ανάγκες επαγγελματικού αναπροσανατολισμού των γεωργών και των εργαζομένων στη βιομηχανία και θα χορηγεί, στην αρχή του διακανονισμού, αποζημιώσεις για τις διαθέσιμες ποσοστώσεις κατόπιν διεπαγγελματικής συμφωνίας μεταξύ του εργοστάσιου ζάχαρης και των καλλιεργητών ζαχαρότευτλων, πράγμα που θα μειώσει και την ανάγκη μείωσης των ποσοστώσεων.

4. Συμπεράσματα

4.1 Η ΕΟΚΕ, μολονότι αναγνωρίζει ότι η αναπροσαρμογή της ΚΟΑ για τη ζάχαρη είναι αναγκαία, θεωρεί ότι τα προτεινόμενα μέτρα είναι υπερβολικά προηγμένα και ότι η εφαρμογή τους θα έχει σημαντικές συνέπειες για την ευρωπαϊκή παραγωγή ζάχαρης αλλά και για την απασχόληση. Διαπιστώνει ότι δυστυχώς οι προτάσεις δεν αιτιολογούνται επαρκώς και ότι οι επιπτώσεις τους δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ικανοποιητικής αξιολόγησης, όπως θα έπρεπε.

4.2 Η ΕΟΚΕ ζητά ο κανονισμός για τη ζάχαρη να ισχύει από την 1η Ιουλίου 2006 έως τις 30 Ιουνίου 2013 καθώς και να ενημερωθούν εγκαίρως οι γεωργοί ώστε να μπορούν να καθορίσουν την χρήση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων για το 2005.

4.3 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι ο κανονισμός θα πρέπει να ισχύει για μια περίοδο τουλάχιστον 6 ετών, ώστε ο ενδιαφερόμενος κλάδος να διαθέτει επαρκή προοπτική.

4.4 Ζητά να ανταποκριθεί η Ένωση στο αίτημα των ΛΑΧ και να διαπραγματευτεί τις ποσοστώσεις εισαγόμενης ζάχαρης. Επιμένει ότι πρέπει οπωσδήποτε να καταργηθούν οι SWAP και να καθιερωθούν κριτήρια κοινωνικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας καθώς και της διατροφικής κυριαρχίας, η τήρηση των οποίων να αποτελεί προϋπόθεση για την πρόσβαση στην κοινοτική αγορά.

4.5 Επιμένει ότι πρέπει να καθοριστούν σύντομα ποσοστώσεις εισαγωγών ζάχαρης από τα Βαλκάνια.

4.6 Εκτιμά ότι η έκταση της προσαρμογής των τιμών και των ποσοστώσεων παραγωγής πρέπει να περιορίζεται αυστηρά στο πλαίσιο των διεθνών δεσμεύσεων και να εφαρμόζονται το ίδιο σε όλες τις γλυκαντικές ουσίες (ζάχαρη και τα ανταγωνιστικά προϊόντα που υπόκεινται στο καθεστώς των ποσοστώσεων). Η ζάχαρη, δεδομένου ότι είναι ευαίσθητο προϊόν, πρέπει να απολαμβάνει διαφοροποιημένης μεταχείρισης, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα.

4.7 Συνιστά να διατηρηθεί το καθεστώς των παρεμβάσεων ως μέσο εγγύησης των τιμών.

4.8 Η ΕΟΚΕ δηλώνει ότι η τιμή του προϊόντος (ζαχαρότευτλα) πρέπει να αναγνωρίζει τις δαπάνες παραγωγής των καλλιεργητών. Λαμβάνει γνώση των προτάσεων σχετικά με τη μερική αποζημίωση των καλλιεργητών λόγω της απώλειας εισοδήματος που θα επιφέρει η μείωση της τιμής των ζαχαρότευτλων. Προτείνει να αυξηθούν οι αποζημιώσεις αυτές στο μέτρο του δυνατού. Υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλισθεί η βιωσιμότητα των ενισχύσεων καθώς και να διατηρηθεί ο προϋπολογισμός για τη ζάχαρη.

4.9 Ζητά τη διατήρηση των διατάξεων που ισχύουν για την προμήθεια της χημικής και φαρμακευτικής βιομηχανίας με ζάχαρη που υπόκειται σε ποσοτώσεις.

4.10 Εκτιμά δε ότι η Επιτροπή πρέπει να αναλάβει της ευθύνες της και να εκπονήσει ένα πραγματικό σχέδιο αναδιάρθρωσης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ζάχαρης που να σέβεται τα συμφέροντα των εργοστασίων ζάχαρης, των καλλιεργητών ζαχαρότευτλων και των εργαζομένων στον τομέα αυτό.

4.11 Επιθυμεί να γνωρίζει τις προθέσεις της Επιτροπής σχετικά με την παραγωγή ζάχαρης εκτός ποσοτώσεων.

Βρυξέλλες, 15 Δεκεμβρίου 2004

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η επιστήμη και η τεχνολογία, κλειδιά του μέλλοντος της Ευρώπης — Κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής της Ένωσης υπέρ της έρευνας»

COM (2004) 353 τελικό

(2005/C 157/20)

Στις 17 Ιουνίου 2004 και, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης ΕΚ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την ανωτέρω γνωμοδότηση.

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Νοεμβρίου 2004 με εισηγητή τον κ. WOLF.

Κατά την 413η Σύνοδο ολομέλειας της 15ης και 16ης Δεκεμβρίου 2004 (συνεδρίαση της 15ης Δεκεμβρίου) η ΕΟΚΕ υιοθέτησε με 83 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1 **Το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό μέλλον της Ευρώπης.** Η μελλοντική εξέλιξη της Ευρώπης και η θέση της μεταξύ των παγκόσμιων δυνάμεων καθορίζονται κυρίως από τον αναπόφευκτο ανταγωνισμό που κυριαρχεί στην παγκόσμια αγορά και η οποία χαρακτηρίζεται από αδιάλειπτες μεταβολές στις βιομηχανικές και οικονομικές διαρθρώσεις, στην κατάσταση της αγοράς εργασίας και της αγοράς πρώτων υλών. Καθίσταται όμως ολοένα σαφέστερο το γεγονός ότι η οικονομική μεγέθυνση, η επιτυχία και η οικονομική ισχύς αλλά και οι δυνατότητες που ανοίγουν όσον αφορά την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και την πολιτισμική ανάπτυξη, εξαρτώνται καθοριστικά από τις διαθέσιμες γνώσεις και τις επενδύσεις στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης.

1.2 **Ο διεθνής ανταγωνισμός.** Η Ευρώπη δεν ανταγωνίζεται πλέον μόνο τις παραδοσιακές βιομηχανικές χώρες όπως η ΗΠΑ, η Ιαπωνία ή η Ρωσία αλλά και τις ταχύτατα αναπτυσσόμενες οικονομικές δυνάμεις όπως η Κίνα, η Ινδία, η Νότια Κορέα, κτλ., δηλαδή

ολόκληρο τον οικονομικό χώρο της νοτιοανατολικής Ασίας. Ωστόσο, οι επιδόσεις στον επιστημονικό και τεχνολογικό τομέα δεν καθορίζουν μόνο την οικονομική ανταγωνιστικότητα και την επακόλουθη έλξη για επενδυτές, επιστήμονες και μηχανολόγους, αλλά και την πολιτισμική και πολιτική ακτινοβολία και άσκηση επιρροής. Η πραγματοποίηση των απαραίτητων επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη στην Ευρώπη μπορεί και πρέπει να συμβάλει στην εδραίωση της θέσης της Ευρώπης αλλά και σε μια βιώσιμη ανάπτυξη.

1.3 **Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας EXE⁽¹⁾.** Η έννοια «Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας» δημιουργήθηκε υπό το φως αυτής της πρόκλησης. Με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας, τον Μάρτιο του 2000, αναδείχθηκε σε έννοια κλειδί

⁽¹⁾ EXE: Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας, βλέπε σχετικά τις γνωμοδοτήσεις CES 319/2000 και CESE 288/2003